

Vi måste prata om tandvård!

Tänk dig situationen att din vårdcentral skulle hållas stängd på obestämd tid, om den är öppen skulle den bara ta emot redan listade patienter, du skulle vara hänvisad till att googla privatpraktiserande läkare eller bara kunna få vård via akuten. Så är det i folktandvården. Det är kris i folktandvården i stora delar av landet idag. På många håll fattas tandvårdspersonal vilket leder till att nya patienter inte kan skrivas in, att klinikerna inte kan bedriva den tandvård det finns ett behov av och många kliniker har stängts.

Det är lätt att tro att det kanske inte är något problem eftersom man i teorin ska kunna vända sig till en privat tandläkarklinik. Men privata tandläkarkliniker väljer själva var de etablerar sig, finns inte över hela landet och risk är att du inte är välkommen då de kan välja vilka patienter de tar emot.

Nuvarande utveckling inom folktandvården leder redan nu till att stora delar av Sverige står utan tandvård, som vanligt är det landsbygd och mindre städer som drabbas men även större städer som Umeå märker av bristen på tandläkare inom folktandvården.

Regionerna ansvarar för att folktandvården ska finnas i hela Sverige, även på platser där privattandläkare inte väljer att etablera sig. Men problemen med bemanning leder till att många kliniker bara hinner med barn- och akuttandvård, något de privata ofta väljer bort. Resultatet blir att nyutexaminerade tandläkare ofta anställs av folktandvården, lärs upp, jobbar några år och sedan lämnar för högre lön hos en privat aktör.

Samtidigt som folktandvården i många län har stora problem så är den privata tandvården den mest lönsamma vårdsektorn. 2019 var rörelsemarginalen för den privata tandvården 12,7%. Motsvarande siffra för privata vårdcentraler var 5,6%. Sedan 2008 har behandlingspriserna i snitt gått upp med 11%. Det har också utbildats fler tandläkare men trots det har flera regioner brist på tandläkare och besöksfrekvensen sjunker på befolkningsnivå.

Utredningen SOU 2021:18 "När behovet får styra- tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa" lämnades till regeringen 2021. Det viktigaste i utredningen är konstaterandet att som tandvårdssystemet ser ut idag kommer inte den ojämlika tillgången till tandvård minska. För att det ska ske måste den offentliga finansieringen av tandvården ske på andra villkor än idag. Villkor som tar fasta på allas rätt till vård. Sedan remissomgången avslutades ligger den och väntar på hantering.

Tandvården hamnar ofta i skymundan av hälso- och sjukvårdsdebatten men tandhälsan är en central del av en persons hälsostatus. Sedan tidigare driver vi i Vänsterpartiet att tandvården ska ses som en del av kroppen och ges vård på samma premisser. Vi menar att det behövs en bredare debatt om tandvården i Sverige, där även existensen av privata tandläkarkliniker och de villkor de verkar under diskuteras. Situationen är i delar av landet katastrofal, tandvårdssystemet måste reformeras, nu!

Glenn Berggård, gruppledare Vänsterpartiet Region Norrbotten

Elin Hoffner, gruppledare Vänsterpartiet Region Jämtland Härjedalen

Jonas Karlberg, gruppledare Vänsterpartiet Region Västerbotten

Nina Orefjärd, gruppledare Vänsterpartiet Region Västernorrland